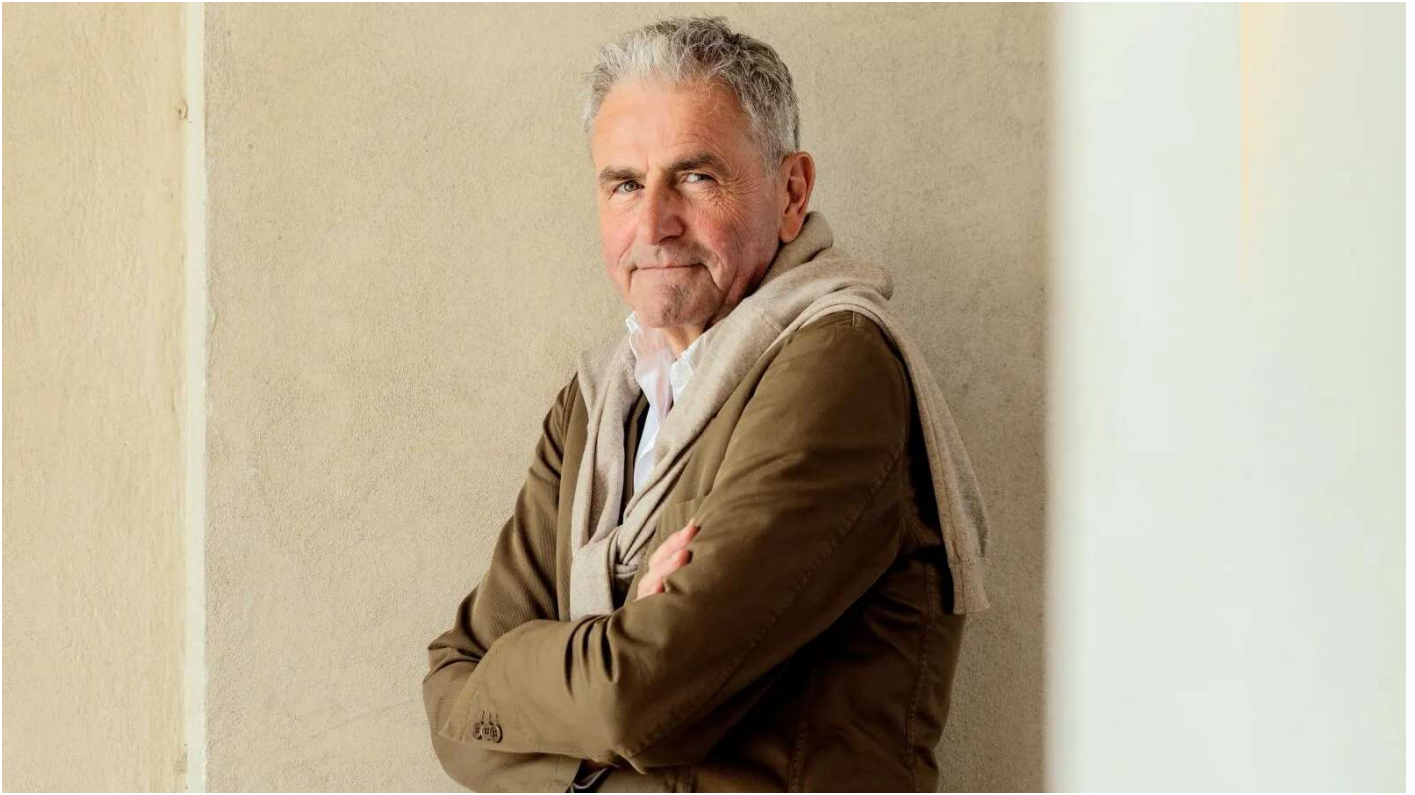

Jens Christian Grøndahls roman kredser om, hvordan livet kunne have set ud

Jens Christian Grøndahls nye roman sætter det at vælge sig selv på spidsen. For hvad sker der, når du vælger dig selv? Står det i modsætning til at vælge de andre? Og hvad sker der, hvis du ikke vælger dig selv, men bare går med på, hvad de andre nu synes du skal bruge dit liv på? Foto: Sara Galbiati.

Kristina Parkov

06.10.2024

BØGER // ANMELDELSE – Fortrydelser og forsømmelser fylder for menneskene i Jens Christian Grøndahls roman *Noget tabt i mørket*. En kvinde i halvtredserne ser tilbage på et liv, hvor karrieren har vejet tungere end familien og overvejer, hvordan hun indhenter det forsømte. Men kan man overhovedet det? Grøndahl skriver legende og virtuost om tilværelsens mest afgørende øjeblikke, skriver Kristina Parkov.

Noget tabt i mørket

Forfatter: Jens Christian Grøndahl

Forlag: Gyldendal

Udkom d. 19. september 2024.

Der er en kierkegaardsk kredsen om livsvalg i Jens Christian Grøndahls **nye roman**. Om selve det at vælge. En grublen over hvordan livet kunne have set ud, hvis

tilfældigheder og skæbnens luner havde villet det anderledes. Eller især hvis man selv havde handlet anderledes. Kvinden i romanen går endda så langt som til at overveje, hvordan det hele havde set ud, hvis en anden mand end ham der rent faktisk blev det, var blevet far til hendes datter.

Det er i høj grad også en roman, der sætter det *at vælge sig selv* på spidsen. For hvad sker der, når du vælger dig selv? Står det i modsætning til at vælge de andre? Og hvad sker der, hvis du *ikke* vælger dig selv, men bare går med på, hvad de andre nu synes du skal bruge dit liv på?

“Grøndahls nye roman undersøger modigt og usentimentalt, hvad der sker, når mennesker indser, og ikke mindst mærker, konsekvenserne af de livsvalg, de har truffet

56-årige Lisa lever et liv med vigtige arbejds møder og forretningsrejser til New York. Hun er partner i et stort advokatfirma og har brugt en stor del af sit voksne liv på at kæmpe sig fremad i en mandsdomineret verden. Som der på et tidspunkt står i romanen: ”hendes sande hjem er en business lounge”.

Jens Christian Grøndahl

Noget tabt i mørket

Roman
Gyldendal

Hun er i et lykkeligt ægteskab med Bror, en mand der engang havde en lovende fremtid som skuespiller foran sig. Men det store gennembrud udeblev, og siden blev rollefordelingen sådan, at Lisa stod for at skaffe pengene hjem, mens han tog sig af hjemmet og indkøb og, ikke mindst, det nære forhold til hendes datter Christel. Noget som for ham er naturligt og lystbetonet modsat Christels biologiske far Villads, der beskrives som en kølig type med øjne som ”to overvågningskameraer”.

I romanen kan man læse følgende: ”I årevis har hun raget mammon til sig for at finansiere rammen, indholdet stod han for, og hun deltog adspredt. En deltager, mere var hun ikke, og hun tænkte ikke engang over det, så drevet var hun af ærgerrig vilje til at vise sine kompetitive fagfæller, at kampvogne også kører på østrogen.”

Og hvad skulle der så være galt med det, kunne man som kvindelig læser godt spørge lidt indigneret. Man kunne vælge at sætte feministiske briller på sin læsning og påpege, at mænd gennem tiderne ofte har fravalgt det nære familieliv for at fokusere helhjertet på karrieren og på at puge penge sammen for familiens skyld, så hvorfor skal en kvinde have dårlig samvittighed over at gøre det samme? Men jeg tror, at man med sådan en læsning ville overse noget essentielt ved romanen.

Grøndahls nye roman undersøger modigt og usentimentalt, hvad der sker, når mennesker indser, og ikke mindst mærker, konsekvenserne af de livsvalg, de har truffet. Dens ærinde er eksistentielt – den er ikke et moralsk angreb på kvinder. Og selvom samfundets moralske dom over kvinder, der i den grad går efter karrieren og pengene, stadig er hårdere, end når mænd følger samme model, er det i *Noget tabt i mørket* faktisk Lisa, der dømmes sig selv hårdest.

Hun er martret af svære og modsatrettede følelser af både stolthed over den karriere, hun er lykkedes med at skabe, men også skyld og fortrydelse overfor sine nærmeste, der er blevet tilsidesat.

”Alt stort og dyrebart var kommet til hende med forsinkelse, som en lyd, der ikke følger synet, men først indfinder sig efter at have tilbagelagt afstanden fra åstedet til hendes træge sind, muligheden for kærlighed, muligheden for et barn.”

Fra Manhattan til en ø i det sydfynske

Lisas forhold til den voksne datter Christel (der selv er blevet mor) er fremmedgjort og fuld af spændinger. Et eksempel: Lisa havde ikke rigtig tid til at tale, da Christel ringede og fortalte, at hun var gravid, da Lisa sad midt i et vigtigt møde på arbejdet. Senere misser hun et meget vigtigt opkald om barnebarnet, fordi hendes telefon er i

flytilstand efter New York. Hun gennemgår i bagklogskabens triste lys de muligheder for øjeblikke og samtaler, der *kunne* have fundet sted, men som nu er passerede. Lisa beslutter, at det ikke er for sent, at hun har ”en skov af år foran sig, hvor fravær kan opvejes af nærvær.”

Så Lisa siger sit gode job op for at hellige sig familien, det nære liv, ro og fred og *øen*. Øen spiller en central rolle i romanen, den står som en metafor for det gode, det autentiske, det sted hvor livet for alvor *leves* – hvor man altid vågner langsomt, og hvor solen altid skinner og hvis det regner, så regner det i hvert fald på den helt rigtige måde. Et sted, hvor sjælen, ikke egoet, styrer. Noget ganske andet end *business lounges* og Manhattans kølige skyskrabere.

Grøndahls roman er i al sin storslåede enkelhed en påmindelse om, at vores tid her på jorden er begrænset, og at alle valg indebærer fravalg. Foto: Sara Galbiati.

Det er hendes mand Bror, der ejer huset på øen, hvis navn aldrig afsløres i bogen.

“Det er derfor, hun bliver ved med at finde telefonen frem derovre, morgen og aften, for at tage fotos af sandtangen, man ikke må gå ud på, når fuglene yngler, de himmelblå muslingeskaller i virvaret af tørret tang langs det riflede vand, valmuernes farveknald i enggræsset, de lange stråe gule rids mod en babyblå himmel.”

Øen som litterært motiv

Drømmen om et enklere, mere autentisk liv i pagt med naturen deles af mange storbymennesker i disse år, og flere danske forfattere skriver for tiden om det ”ægte liv” som noget, der findes ved at foretage en fysisk bevægelse: at forlade byen. Som for eksempel Thomas Boberg i romanen *Insula* og Stine Ellerbæk i *En skov at fare vild i*. Øen er et godt litterært motiv, den er et mikrokosmos, et forjættet sted, hvor man bogstaveligt talt trækker sig fra omverdenen.

Og han minder os om, at måske, kun måske, kan det ske, at man får en chance mere af livet. I så fald skal man gribe den

Men i *Noget tabt i mørket* ender netop den forjættede ø med at blive stedet, hvor Lisas verden *ramler*. Alle de slugte kameler begynder at røre på sig. Hemmeligheder pibler frem. En afsløring fra hendes elskede viser med al tydelighed, at livet er hvad der sker, når man har travlt med at lægge andre planer. Vælger man i en periode karrieren, vil noget andet uvægerligt blive forsømt. Og omvendt. Vores tid sammen med dem vi elsker er her og nu og kan sjældent genskabes, når først tiden er gået.

Har vi overhovedet et valg?

Grøndahls roman er i al sin storslåede enkelthed en påmindelse om, at vores tid her på jorden er begrænset, og at alle valg indebærer fravalg.

En lidt nedslående erkendelse for moderne mennesker (nok især i den øvre middelklasse), der er vant til at kunne forhandle sig til mere af det, der ønskes, hvad enten det er dyre møbler, spændende rejser eller et hus på en smuk dansk ø. Men tiden, der gik, kan aldrig købes tilbage. Og en dag er det for sent. Ihvertfald i romanen her.

Efter at have læst hans bog, sad jeg tilbage med tanken: ”Hvor meget vælger vi egentlig selv?” Vælger vi selv vores livsbane, eller former livet sig efter dem vi er? Giver fortrydelse i så fald nogen mening?

Som den rolige og tilsyneladende tilfredse Bror på et tidspunkt i romanen siger: “Jeg fortryder ikke noget, man siger det, fordi man synes, man skal.”

Grøndahl har bevist det mange gange tidligere i sit forfatterskab, men her viser han endnu engang, at han er en litterær mester, når det gælder at komme helt ind under huden i sine beskrivelser af relationer. Han skriver rørende uden at blive sentimental,

bevægende uden at blive dramatisk og chokerer os stilfærdigt og brutalt som livet selv.

Og han minder os om, at måske, kun måske, kan det ske, at man får en chance mere af livet. I så fald skal man gribe den.

Klik dig videre til POV Internationals mange andre boganmeldelser [lige her](#).

gyldendal

Jens Christian Grøndahl

Kristina Parkov

Kristina Parkov er uddannet journalist og har efterfølgende læst Skrivekunst ved Syddansk Universitet. Arbejder til daglig med kommunikation. Har tidligere skrevet for Litteraturnu og desuden fået noveller udgivet i det danske litterære tidsskrift uDkAnt...

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Overblik

POV International